

Обявяване на заповедите за защитени зони – какво се случва, какво очакваме

7 години след крайния срок и след наказателна процедура от Брюксел, България се разбърза с обявяването на защитените зони от мрежата Natura 2000 - обявени са 84 от общо 234 зони за местообитанията. За момента количеството е за сметка на качеството, като добрата новина е заделен ресурс специално за работа по целите и мерките в зоните в проекта за Национален план за възстановяване и устойчивост. Откъслечни данни сочат, че се работи по цели и мерки за някои зони, но това става по непрозрачен начин като гражданските организации са изцяло изключени. Междувременно продължаваме да губим ценна природа – справка – тревните местообитания в местността поляните в природен парк Странджа, част от две защитени зони.

Natura 2000 мрежата в Европейския съюз е уникална система в целия свят, при която в почти един цял континент се полагат усилия да се опази природата. Колосално предизвикателство предвид увеличаващите се урбанизация и ползване на ресурси. Директивата за природните местообитания (Директива 92/43/ЕИО) постановява процедурите, по които това да се случва. Процесът по създаване и управление е дълъг и сложен, като една от съществените стъпки е обявяването на защитените зони с нейните приоритети спрямо **важността ѝ за определени видове и местообитания**, които опазва и **спрямо заплахите от увреждане**. Според българския закон за биоразнообразието, това става със заповедите за защитените зони. Срокът беше 2014 г. , днес 7 години по-късно, към 21 април 2021 г. обявени със заповед са всички зони за птиците и 84 зони за природните местообитания¹.

1

https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/Registur_zz_mestoobitania_16_03_20210dd50f7311353ec04e52e30be1c52118.pdf

Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони”, се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България. www.activecitizensfund.bg

Напредък с бройките, но е нужно и качество

Министерство на околната среда и водите забърза процеса през изминалата и тази година единствено благодарение на наказателната процедура стартирана от Европейската комисия² за липса на обявяване и цели на зоните. Стана ясно обаче, че количеството и бързането са за сметка на качеството, като основните недостатъци са:

- *липса на консервационни приоритети.* Изискванията на закона да се посочат цели за всяка зона на пръв поглед са спазени, но те са напълно формални, и практически не отговарят на изискванията на директивата: почти преповтарят целите по закон, еднакви са за всички зони, и не отразяват спецификите на отделните зони, нито заплахите към тях.
- липсата на ясни цели и приоритети води и до *пропуски в изпълнението на други изисквания на закона* да се включат: „забрани или ограничения на дейности, **противоречащи на целите** за опазване на защитената зона.“

Евентуални забрани и ограничения се компенсират по Програмата за развитие на селските райони. А средства за изкупуване на частни земи с редки и ценни местообитания има заложи в Рамката за приоритетни действия за Натура 2000 за периода 2021 – 2027 г.

Средствата за тази ключова политика остават неясни

Рамката за Натура 2000 по неизвестни причини не включваше ресурс за изработване на качествени цели и мерки за защитените зони. Средства за това се появиха изненадващо през февруари 2021 г. във втората версия на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Ресурсът заложен за това от 32 млн. лв. обаче остава неясен, тъй като средствата са омесени със съвсем друга дейност – за картиране на екосистеми в Натура 2000. Още по-неясно става, когато при трета версия на плана сумата остана същата, но в дейностите бе добавено и възстановяване на 160 ха екосистеми.

Нужна е прозрачност, но къде е

Както посочва законът за биоразнообразието, целите на защитените зони са неразделна част от заповедите. Заповедите за обявяване на зоните ще бъдат издадени в рамките на 2021, а целите със средства от НПВУ предстои да бъдат разработени неизвестно кога. Неизвестно остава и каква е политиката на планираните за изработване цели по НПВУ и вече издадените заповеди. Законът за опазване на околната среда изисква прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда; съответно политиките за Националната екологичната мрежа следва да бъдат публични. Обърнахме се с писмо към МОСВ за да поискаме яснота по политиката на МОСВ на обявяване на

² INFR(2018)2352 NATURE - https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?r_dossier=&noncom=0&decision_date_from=&decision_date_to=&active_only=1&EM=BG&title=&submit=%D0%A2%D1%8A%D1%80%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%B5&lang_code=en

